

IPC en taal

Als een school het eigen onderwijs typeert als *great learning, great teaching, great fun* dan is de kans groot dat zij daar werken met het International Primary Curriculum (IPC), een integraal, thematisch en creatief curriculum. In Nederland zijn dat inmiddels zo'n 140 basisscholen. In dit artikel gaan we op een van die scholen na, hoe zij hun taalonderwijs verbinden met zo'n thematische aanpak.

Jente Oldenhof, IPC-coördinator op de Wilgetoren in Hilversum, vertelt enthousiast over de effecten die zij en haar collega's daarvan ervaren. "Wij merken hoe belangrijk het is dat de leerlingen bewust bezig zijn met leren. Van onze leerlingen heeft ca. 40% een andere thuistaal. Daardoor is het uitbreiden van woordenschat en het op allerlei manieren bezig zijn met taal van groot belang. Wij zijn van mening dat leerlingen dit niet leren uit een boekje. Een taalmethode is niet in staat in te spelen op de voorkennis en interesses van leerlingen. Door het werken met de thema's van het IPC lukt het om onze leerlingen allemaal actief en betekenisvol bezig te laten zijn met taal. De doelen bepalen bij ons de activiteiten. Als je dat eenmaal gewend bent kan je je niet meer voorstellen dat dit niet op elke school gewoon is."

Aan de wanden van de lokalen hangen mindmaps, woordclusters, eigen doelen en de uitwerkingen daarvan, als illustratie van de activiteiten van de leerlingen.

De leerlingen bepalen vanuit het thema niet alleen de inhoudelijke doelen die zij willen bereiken. Voor de presentaties spreken zij ook criteria af waaraan hun taalgebruik moet voldoen. In de eerste plaats gaat dat over wat ze aan de anderen willen overdragen. Dat kan gaan over het gebruik van termen en de uitleg daarvan, maar ook over de opbouw en het onderscheiden van hoofd- en bijzaken. Daarnaast gaat het over de verzorging van de taal. Bij mondeling taalgebruik gaat het dan om de formu-

lering van zinnen, de uitspraak en/of het spreektempo. Bij schriftelijke presentaties spelen de spelling, de leestekens, de leesbaarheid en/of de lay-out een rol. Dergelijke criteria kunnen dan weer aanleiding zijn om daaraan specifieke aandacht te besteden. Dat kan een extra instructie zijn, maar ook gerichte oefening of samenwerken en bespreken met een maatje.

In de bovenbouw leggen de leerlingen na hun presentatie in hun map vast wat zij hebben ontworpen of onderzocht. Hieruit blijkt ook hoe zij zich in het onderwerp hebben verdiept en welke woorden zij daardoor weten te gebruiken.

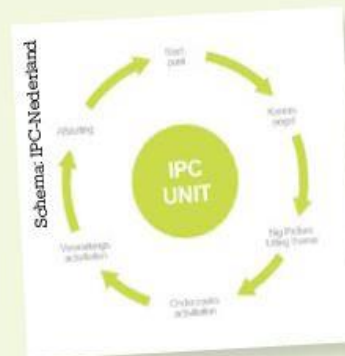
Tijdens het werken aan een thema geven de leerlingen aan hoe zij hun activiteit ervaren. Daartoe kunnen zij kiezen uit vier varianten van wat 'looking for learning' wordt genoemd, weergegeven met de (Engelse) aanduidingen:

- this learning is new
- this is becoming secure
- I am treading water
- I am drowning

Dat deze termen op De Wilgetoren al in de stamgroep van leerjaar 3/4 onvertaald op het bord hangen komt doordat de school ook vroeg begint met het leren van en lesgeven in het Engels.

De eerste twee termen zijn positief: je begint met wennen aan iets nieuws en merkt vervolgens dat je er steeds meer mee vertrouwd raakt. De andere twee zijn niet zo

gewenst: je verveelt je of je gaat kopje onder. Dat is te vertalen als 'teveel van hetzelfde' of 'te hoog gegrepen'. De leerlingen hangen hun naam onder een van deze kopjes, zodat de leraar hieruit kan afleiden of ondersteunen of bijsturen gewenst is. Belangrijk is ook hier weer dat de leerling zich dit eerst bewust moet zijn en zich zo steeds meer eigenaar leert voelen van het leerproces waarmee hij/zij bezig is.

IPC

Het International Primary Curriculum is een integraal, thematisch en creatief curriculum voor kinderen van 4-12 jaar gericht op de creatieve en zaakvakken. Het is gebaseerd op een duidelijk leerproces met specifieke leerdoelen voor elk vak. Daarmee speelt het ook in op een steeds kleiner wordende wereld door doelen voor (wereld)burgerschap te definiëren.

Het IPC is oorspronkelijk door het (Engelse) Fieldwork Education ontworpen voor de scholen van Shell, die overal in de wereld gevestigd waren. Uitgangspunt daarbij waren hoge verwachtingen voor alle leerlingen op academisch en persoonlijk vlak en het bijbrengen van een internationaal perspectief.

Om diezelfde reden hanteert de school 'assessment for learning'. Voordat ze iets gaan onderzoeken of oefenen moeten de leerlingen eerst inschatten wat ze al kunnen of weten. Dat kunnen ze zelf doen, of samen met een maatje, of via een instructiemoment. Dit helpt de leerlingen om zich verantwoordelijk te kunnen voelen voor wat ze doen.

Jente onderstreept het belang hiervan: "De leerlingen gaan niet zomaar aan het werk. Dat is steeds een bewuste keuze. Ook al zijn er allerlei onderwerpen waarvan wij aangeven dat ze belangrijk zijn, door die te koppelen aan de thema's van IPC, krijgen ze voor de leerlingen betekenis. Zo hebben we elke week drie woordclusters van ten minste vijf woorden. Die komen niet uit de lucht vallen, maar komen voort uit de onderwerpen waarmee de leerlingen bezig zijn. Veel praten over die onderwerpen is steeds van groot belang. Verwoorden van wat je ziet en denkt gebruiken we in de wekelijkse observatiekring, waarin een (opmerkelijk) voorwerp centraal staat. Dat doen we ook in de speciale taalklas die we hebben voor leerlingen die het Nederlands nog niet of nauwelijks beheersen. Zo leren zij naast woorden en begrippen ook de opbouw van zinnen en van teksten herkennen en gebruiken. Ook daar is de taal gekoppeld aan de thema's waarmee we vanuit IPC werken."

www.ipc-nederland.nl
www.dewilgetoren.nl

Werkcyclus

Werken met IPC kent een vaste structuur, waarin het leerproces van de leerlingen centraal staat. Elk thema ('unit') begint met een verrassende en uitdagende start. Dan volgt de 'kennissoogst', waarin de leerlingen nagaan wat zij al van het thema weten. Op basis daarvan bespreken ze wat ze nog meer van het onderwerp zouden willen leren. De leraar vertelt dan wat zij binnen het thema gaat behandelen ('uitleg thema'). Vanuit de verschillende vakgerichte invalshoeken geeft de leraar het thema inhoud. Daarbij ligt het accent zowel op het leren van vaardigheden als op opdoen van kennis. Dit gebeurt vooral door eigen onderzoek door de leerlingen en een daarbij passende verwerking daarvan. De groep sluit het thema af met een bijzondere activiteit. Dit kan een uitstapje zijn, een presentatie, een tentoonstelling of een feestje. Regelmatig nodigt de groep de ouders daarbij uit. Alle stappen van het project zijn te volgen op de wanden van het lokaal. De doelen en dat wat de kinderen hebben gedaan en/of geleerd zijn daarop in woord en beeld terug te vinden.

